

que el poble devia, ben naturalment, atansar a *jove* (d'acord, al capdavant, amb l'etimologia pre-latina). Que *junega* es vagi conservar en quasi tot l'occità amb *u*, està d'acord, endemés, amb el fet que el rossellonès sembla haver-ho conservat amb *u*, com ens han ensenyat els docs. citats més amunt, dels Ss. XIII i XIV, i ho comprovem els vells NLL rossellonesos, *Geneguer*, *Ginegals*, estudiats per Alart, segurament collectius de JUNIX, car al costat d'aquest la documentació antiga ens dona *Junegals* (i la *i* o *e* posterior pot venir de *u* però difícilment de *o*).³

Quant al canvi de -IX en -ICA, comú a les dues llengües, és ben clar que fou per obra del gènere femení. El fr. *génisse* 'jònega', que postula una base esquemàtica *JUNĪCIA, ve a presentar al capdavant el mateix fenomen, car es tracta en definitiva de la mateixa substitució que va canviar NUTRIX, -ĪCIS, en NUTRĪCIA, d'on el fr. *nourrice*, oc. *noirissa*, cast. *nodriza*; al costat dels quals han restat formes amb -CA (comparables a l'occ. *cat. junega, jo-*), com oc. *noirigar*, alt-it. *nodrigar*, 'nodrir', oc. *noirigüier* 'criador de bestiar'. En francès el pas de JUNĪCIA a *génisse* és semblant al de JÜNĪPERUS a JENĪPERUS (> *genièvre*, cat. *ginebre*) i hi pot haver ajudat la disimilació vocàlica davant la *i* tònica. Altrament, al costat del fr. *génisse*, trobem també formes reto-romàniques dels Grisons (*dschanitscha, dschiinit-scha*) i fins un sic. *yinizza* (passat que aquest sigui francesisme del temps anglonormand i angeví, cosa versemblant). En canvi el català i l'occità ens obliguen a partir d'una base en -ICA, i com que la representació de la *c* llatina com a -g-, no pas *ç*, suposa forçosament un -CA molt antic, ens imposa admetre que ja es produí en el llatí vulgar de la *Provincia Narbonensis* i dels Pirineus.

No s'acaba aquí la representació romànica. Devia haver-hi quelcom d'això en aragonès preliterari, que té una forma *juvillo* [Borao], segurament resultant d'un encruentament de JUNIX amb el sinònim castellà *novillo, -illa*.

I en particular el mot ha restat en romanès, on M-Lübke recull només una forma *junice*, única on s'hauria mantingut la terminació clàssica -IX, -ICIS. De fet, però, el mot ben conegut en romanès és *juncă* «génisse, taure»; i els diccionaris, si bé registren un *junice* (accentuació imprecisada) ho fan només remetent a *juncă*. Fa l'efecte, doncs, que *junice* no deu ser més que una forma cuita, com una «re-llatinització» del mot corrent *juncă* sota el model del llatí. De fet és *juncă* el que dona mostres de popularitat, car al costat d'aquest apareix creat el masculí *junc* «bouillon, jeune boeuf», ni més ni menys que en català; així mateix els derivats *junčan, junčană*, sinònims de *junc, juncă*, i els diminutius *juncănaș, juncuță* (dicc. de Damé etc.).

En el romanès tindríem, doncs, el mateix canvi de -ix en -ica que hem de posar a la base de la llengua d'oc i el català.⁴ Car tampoc la vocal breu de -ica causa dificultat, tenint en compte la immensa superioritat numèrica dels mots en -ica sobre els en -icus, -ica (recordem PUDĪCUS > *púdicus*, RUBRĪCA > *rúbrica* etc.)⁶⁰

i els duplicats tals com LAURĪCEM/LAURICA (REW, 4941; Hubschmid, *Fs. Jud* 1943, 261).

DERIV.: *Jonegada. Ginegals/Junegals* i *Geneguer* (supra). + *Joneguejar*, al qual respon pall. *jonegue(i)ar*, grafiat imperfectament per Pol (*Aneu*, 20) «*jonegree: cuando un ternero pequeño mueve la cabeza*».

¹ Vol. II, pp. 19, 258; III, 241, 234, en el qual el publicador ha fet l'evident error de lectura *uineg*.

² Cf. Barnils, *BDC* III, 34 i les localitzacions fonètiques d'*AlcM*, incloent tota la zona des d'Andorra i Tremp fins a Organyà, Urgell i Morella. *Jona*, atribuït a Sarroca de Bellera en *BDC* XIX, 155, no deu ser més que una anotació inacurada d'Amades.

³ En *TopHesp.* II, 37-38, suggeria jo que el pas de ū a o en aquest mot podria obeir a una tendència a abreujar la síl·laba inicial que s'observa en una sèrie de mots romànics (LŪRIDUS > LŪR-, i semblantment TŪFERA, FRĪGIDUS i d'altres). També això hi pogué contribuir, però reconeguem que no és necessari. — ⁴ Els esdrúixols es conserven quasi sempre en romanès, és veritat, però no deixa d'haver-hi algunes excepcions, com JUVENIS > *june*, VOLVĪTA > *bolță* 'cúpula', 'glorieta', MERULA > *mierlă*, DOMINA > *doamnă* etc. D'altra banda tenim present la debilitat de la -N intervocàlica pròpia del balcanoromànic (d'on el pas de -N- a -r- en albanès i dialectes romanesos), cosa que havia de facilitar la síncope (cf. port. *Bento* < *Beneito* etc.).

Jonei, V. *genoll* *Jongla*, V. *jangla* *Jonivell*, V. *jull* *Jonquilla, jonquer, jonquera, jonquerat, -rar, jonquerol, jonquet, jonqueta, jonqueti, jonquil, -quilla, -quillo, jonquim, jonquina, jonquívoll*, V. *jonc*

³⁵ JOQUEI o *joquei*, de l'angl. *jockey* (pron. *gòki*). □ 1.ª doc.: 1868, *SLitCosta* (amb grafia *jockey* i com a «veu anglesa»).

S'havia dit molt *joquèi*, però ja en la meua joventut se sentia més *jòquei*.

Joquer, joquerada, joquiner etc., V. *jóc* *Jorcar*, V. *jurcar* *Jordança*, V. *jove* *Jordó, rdonera, jor-dons*, V. *gerd* *Jorjó, -ons*, V. *ceribior* :

JORN, 'dia', del ll. DŪRNUM 'diū. 1, que es fa o s'esdevé durant el dia', adjectiu que en el llatí tardà es va substantivar en el sentit de 'temps diürn', per oposició al nocturn. □ 1.ª doc.: or.gens (Llull, *Jau-me I, Consolat* etc.).

Va funcionar des del principi com a noble equivalent de *dia*, i sovint usat com a alternativa estilística: «Dix lo filosof, del temps del any, --- que està --- en 365 dies e 6 hores, les quals 6 hores fan baixest en lo quart any, hon ha 366 jorns, stants 24 hores en un dia natural», Llull (*Merav.*, *NCL* II, 30.11). També s'observa llavors una predilecció per a l'ús en combinacions que designen un període o termini, des del qual s'ha d'esdevenir una cosa: «un sarraý de la Ila --- Benaabet --- aquel àngel que Déus nos envià e --- enviàns missages que dues o tres partides altres volien